Dönem : 4
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 75

Hayvanların Uluslararası Nakliyat Sırasında Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/144)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı : 71-1800/3136

28 . 5 . 1974

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 22 . 5 . 1974 tarihinde kararlaştırılan «Hayvanların Uluslararası Nakliyat Sırasında Korunmasına dair Avrupa Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin kanun tasarısı» ve gerekçesi ile ekleri ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygiyle arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GEREKÇE

«Hayvanların Uluslararası Nakliyatı Sırasında Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi», Avrupa Konseyi çerçevesinde ulaştırma ve hayvancılık alanlarında işbirliğini geliştirmek ve nakliyat sırasında hayvanları mümkün olduğu kadar eziyetten korumak amacıyle hazırlanmıştır. Avrupa Konseyine üye ülkelerin hayvan nakliyatında uymaları gerekli asgarî şartları tespit eden Sözleşme, bugüne değin Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Federal Almanya, İzlanda, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, İsveç, İsviçre ve İngiltere tarafından imzalanmıştır.

Ülkemizin de Sözleşmeye katılmasının, özellikle hayvancılık, ulaştırma ve ticaret alanlarında Avrupa ülkeleriyle ülkemiz tatbikatı arasında uyum sağlamak bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/144
Karar No. : 20

14 . 6 . 1974

Yüksek Başkanlığa

«Hayvanların Uluslararası Nakliyat Sırasında Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin kanun tasarısı», ilgili Bakanlık temsilcilerinin de katılmalariyle, Komisyonumuzda incelenip görüşülmüştür.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler sonunda, gerekçede açıklanan hususlar Komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiş ve adı geçen tasarının aynen kabul edilmesine, 6 Haziran 1974 günlü toplantıda karar verilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Zonguldak	Zonguldak	İstanbul	Konya
C. Karakaş	*M. Z. Okur*	*R. Ülker*	*A. Kökbudak*
Bursa	Edirne	Kayseri	Manisa
M. Emekli	İ. Işık	*T. Feyzioğlu*	*N. Özgür*
	(İmzada bulunamadı)		

Nevşehir
R. Üner

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hayvanların Uluslararası nakliyat sırasında korunmasına dair Avrupa Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin kanun tasarısı

MADDE 1. — 18 Nisan 1974 tarihinde Strazburg'da imzalanan «Hayvanların Uluslarası nakliyat sırasında korunmasına dair Avrupa Sözleşmesi» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

22 . 5 . 1974

Başbakan	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
B. Ecevit	*N. Erbakan*	*O. Eyüboğlu*	*İ. H. Birler*
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
S. A. Emre	*Ş. Kazan*	*H. Işık*	*O. Asiltürk*
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. Güneş	*D. Baykal*	*M. Üstündağ*	*E. Çevikçe*
Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı	Gıda - Tarım ve H. Bakanı
F. Adak	*S. Cizrelioğlu*	*M. Türkmenoğlu*	*K. Özal*
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı	Sanayi ve Tek. Bakanı	En. ve Tab. Kay. Bakanı
F. Güley	*Ö. Sav*	*A. Doğru*	*C. Kayra*
Turizm ve Tan. Bakanı	İmar ve İskân Bakanı	Köy İş. ve Koop. Bakanı	Orman Bakanı
O. Birgit	*A. Topuz*	*M. Ok*	*A. Şener*

Gençlik ve Spor Bakanı
M. Y. Mete

HAYVANLARIN ULUSLARARASI NAKLİYAT SIRASINDA KORUNMASINA DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Avrupa Konseyine üye imzacı Devletler, Avrupa Konseyinin amacının, ortak miraslarını teşkil eden ülkü ve ilkeleri korumak ve gerçekleştirmek için üyeleri arasında daha yakın bir birlik sağlamak olduğunu gözönünde tutarak,

Hayvanlara iyi muamele edilmesinin uluslararası hayvan nakliyatı gerekleri ile bağdaştırılabileceğine kani olarak,

Nakliyat sırasında hayvanları, mümkün olduğu kadar eziyetten korumak arzusuyle harekete geçerek,

Bu konuda, hayvanların uluslararası nakliyatına ilişkin ortak hükümler kabulü yoluyle gelişme kaydedilebileceğini düşünerek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

BÖLÜM : I

Madde — 1

1. Âkit Taraflardan her biri, bu Sözleşmenin uluslararası hayvan nakliyatını düzenleyen hükümlerini uygulayacaktır.

2. İşbu Sözleşmedeki «Uluslararası nakliyat» tabirinden, sınır trafiği hariç sınır geçmeyi gerektiren her türlü sevkiyat kasdedilmektedir.

3. Nakliyatın bu sözleşme hükümlerine uygun olup olmadığına, hayvan sevkeden ülkenin yetkili makamları, karar vereceklerdir. Bununla birlikte, hayvan gönderilen ülke veya yol üzerindeki ülkeler nakliyatın sözleşme hükümlerine uygunluğuna itiraz edebilirler. Ancak, hayvanların iyiliği için mutlâka gerekmedikçe, sevkiyat durdurulamaz.

4. Âkit Taraflardan her biri, grevlerin veya diğer önceden kestirilemeyen durumların ülkesinde bu sözleşme hükümlerinin tam uygulanmasını engellediği hallerde hayvanların maruz kalacakları eziyeti önlemek veya azaltmak için gerekli tedbirleri alacaktır.

Madde — 2

Bu sözleşme aşağıdaki hayvanların uluslararası nakliyatında uygulanır :

a) Tek tırnaklı evcil hayvanlar ile sığır, koyun, keçi, domuz cinsi evcil hayvanlar (Bölüm II)
b) Evcil kuşlar ve tavşanlar (Bölüm III)
c) Evcil kediler ve köpekler (Bölüm IV)
d) Diğer memeliler ve kuşlar (Bölüm V)
e) Soğuk kanlı hayvanlar (Bölüm VI)

BÖLÜM : II

Tek tırnaklı evcil hayvanlar ile sığır, koyun, keçi, domuz cinsi evcil hayvanlar.

A) Genel hükümler :

Madde — 3

1. Hayvanlar uluslararası nakliyat maksadiyle vasıtalara yüklenmeden önce, ihracatçı ülkenin yetkili bir veterineri tarafından, nakliyata elverişli olup olmadıkları hususunda muayene edilmelidirler. Bu sözleşmede «yetki veteriner» tabiriyle kastedilen, ilgili merciler tarafından tayin edilen veterinerdir.

2. Hayvanların yüklenmesi, yetkili bir veterinerin uygun göreceği şartlar altında yürütülmelidir.

3. Yetkili veteriner, hayvanların evsafını, nakliyata elverişli olduklarını ve mümkünse, nakil vasıtasının kayıt numarası ile kullanılan aracın cinsini belirten bir belge düzenler.

4. İlgili Âkit Taraflar arasında varılacak bir anlaşma ile tayin edilecek hallerde bu madde uygulanmayabilir.

Madde — 4

Nakliyattan önceki 48 saat zarfında doğum yapan veya nakliyat sırasında doğurması muhtemel hayvanlar nakliyata elverişli addedilmez.

Madde — 5

İhracatçı, ithalâtçı ya da yol üzerindeki ülkenin yetkili veterinerleri, kendileri tarafından tayin edilen bir yerde, hayvanların gerekli bakıma tabî tutulacağı bir dinlenme devresi tayin edebilirler.

Madde — 6

1. Hayvanlara yeterli saha ve özel şartlar aksini gerektirmediği takdirde, yatacak yer sağlanmalıdır.

2. Nakliye vasıtaları ve taşıyıcı kaplar (containers), hayvanları kötü hava şartlarına ve büyük iklim farklılıklarına karşı koruyacak şekilde olmalıdır. Havalandırma ve hava sahası nakliye şartlarına ve taşınan hayvanın cinsine uygun bulunmalıdır.

3. Hayvanları taşıyan sandık, kafes v.s. gibi taşıyıcı kaplar, içlerinde canlı hayvan bulunduğunu gösteren birer sembol ve hayvanların ayakta duruş vaziyetini gösteren birer işaret taşımalıdır. Bu kaplar, kolayca temizlenebilecek ve hayvanların emniyetini sağlayacak şekilde yapılmış bulunmalıdır. Söz konusu sandıklar, kafesler v.s. hayvanların muayene ve bakımına müsait ve havalandırmayı engellemeyecek şekilde istif edilmiş bulunmalı, nakliyat ve yükleme boşaltma sırasında daima dik durmalı ve şiddetli sarsıntılara maruz kalmamalıdır.

4. Nakliyat sırasında, hayvanlar uygun fasılalarla sulanmalı ve beslenmelidirler. Bu fasılalar 24 saati geçmemelidir. Bununla birlikte, mâkul bir süre içinde hayvanlar indirilecekleri yere vasıl olacaklarsa, bu 24 saatlik fasıla uzatılabilir.

5. Tek tırnaklı hayvanlara nakil süresince yular takılmalıdır. Bu hüküm terbiye edilmemiş hayvanlara uygulanmaz.

6. Hayvanların bağlanması halinde, kullanılan bağlar normal koşullar altında nakliyat süresince kopmayacak kadar sağlam ve hayvanların beslenmelerine, sulanmalarına ve gerekiyorsa, yatmalarına izin verecek kadar uzun olmalıdır. Sığırlar boynuzlarından bağlanmamalıdır.

7. Ayrı bölmelerde nakledilmedikleri takdirde, tek tırnaklı hayvanların arka ayaklarının nalları sökülmüş olmalıdır.

8. 18 aylıktan büyük boğalar tercihen bağlanmalı ve burunlarına, sadece gütmek maksadiyle kullanılmak üzere, birer halka takılmalıdır.

Madde — 7

1. Çeşitli cinsten hayvanlar aynı kamyon, vagon, gemi veya uçakla nakledildiği takdirde, cinslerine göre ayrılmaları gerekir. Doğal olarak birbirlerine düşman cinsten hayvanların aynı sevkiyatta nakledilmelerinden doğacak sakıncaların giderilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Değişik yaşlarda hayvanlar aynı vasıta ile nakledildikleri zaman, genç ve yaşlı hayvanlar ayrılmalıdır. Bununla birlikte, bu tedbir emzirdikleri yavruları ile seyahat eden dişilere uygulanmaz. İğdiş edilmemiş sığır, domuz cinsi hayvanlar ile tek tırnakların erkekleri dişilerinden ayrılmalıdır. Boğalar biribirlerinden ayrılmalıdır. Aynı tedbir aygırlara da uygulanmalıdır.

2. Hayvanların nakledildiği taşıtlara, onları rahatsız edebilecek eşya yüklenmemelidir.

Madde — 8

Hayvanların yüklenmeleri ve boşaltılmaları için köprü, rampa, merdiven gibi uygun gereçler kullanılmalıdır. Bunların tabanları kaymayı önleyecek şekilde ve yanları koruyucu tarzda yapılmış olmalıdır. Yükleme, boşaltma sırasında hayvanlar başlarından, boynuzlarından veya bacaklarından kaldırılmamalıdır.

Madde — 9

Vasıtaların ve sandık, kafes gibi kapların tabanları hayvanların ağırlığını taşıyabilecek kadar sağlam olmalıdır. Döşemenin aralıkları bulunmamalı, kaymayı önleyecek şekilde yapılmış olmalı ve bir başka hal tarzı uygulanmadığı takdirde, dışkıyı emecek kalınlıkta bir madde ile kaplanmalıdır.

Madde — 10

Nakliyat sırasında hayvanlara gerekli bakımın sağlanması için,

a) Hayvanların kapalı taşıyıcı kaplar içinde sevkedildiği,

b) Nakliyecinin bakım görevini üstlendiği,

c) Sevkiyatçının uygun duraklarda bakım için bir kimseyi görevlendirdiği haller dışında, hayvanlara bir refakatçı verilmesi gerekir.

Madde — 11

1. Refakatçı veya bakıcı hayvanları besler, sular, gerektiğinde sütlerini sağar.
2. Sütlü inekler 12 saati geçmeyen fasılalarla sağılır.
3. Bakıcı, söz konusu bakımı sağlayabilmek için gerekli aydınlatma imkânına sahip bulunmalıdır.

Madde — 12

Nakliyat sırasında hastalanan veya yaralanan hayvanlar en kısa zamanda veteriner tarafından tedavi edilmeli veya gerekiyorsa lüzumsuz eziyete meydan vermeyecek tarzda öldürülmelidir.

Madde — 13

Hayvanlar iyice temizlenmemiş kamyon, vagon, gemi ve uçaklara yüklenmemelidir. Ölü hayvanlar, çöpler ve ifrazat kalıntıları mümkün olduğu kadar süratle kaldırılmalıdır.

Madde — 14

Hayvanlar imkân ölçüsünde süratle nakledilmeli, geçikmeler ve özellikle aktarma beklemeleri asgariye indirilmelidir.

Madde — 15

İthalât ve transit geçiş formalitelerinin mümkün olduğu kadar çabuk tamamlanabilmesi için, kontrol noktaları sevkiyattan imkân ölçüsünde erken haberdar edilmelidir. Söz konusu formalitelerde hayvan sevkiyatına öncelik tanınmalıdır.

Madde — 16

Sağlık muayenesi yapılan ve sürekli olarak önemli miktarda hayvan nakledilen kontrol noktalarında, dinlenme, beslenme ve sulanma için gerekli imkânlar sağlanmalıdır.

B) Demiryolu nakliyatına ilişkin özel hükümler :

Madde — 17

Hayvan nakliyatında kullanılan vagonlar, içlerinde canlı hayvan bulunduğunu gösteren bir sembolle işaretlenmelidir. Hayvan sevkiyatına mahsus özel vagon sağlanamadığı takdirde, hayvanlar, yeterli havalandırma delikleri bulunan ve süratli yolculuğa elverişli vagonlarla nakledilmelidir. Bu vagonlar hayvanların kaçmalarına meydan vermeyecek ve emniyetlerini sağlayacak şekilde inşa edilmiş olmalıdır. Bu vagonların iç duvarları düzgün tahta veya başka bir elverişli madde ile kaplanmış olmalı ve uygun yükseklikte hayvanların bağlanabileceği halka veya çubuklar bulunmalıdır.

Madde — 18

Tek tırnaklı hayvanlar, taşıtın aynı tarafını veya biribirlerini görecek şekilde bağlanmalıdır. Terbiye edilmemiş genç hayvanlar bağlanmamalıdır.

Madde — 19

Büyükbaş hayvanlar, bakıcının aralarında dolaşmasına müsait bir şekilde bağlanmalıdır.

Madde — 20

7 nci madde uyarınca hayvanların ayrılmaları gerektiği zaman, bu ayrım, yer müsait olduğu takdirde, hayvanların vagonun ayrı bölümlerinde bağlanmaları, ya da uygun bölmelere yerleştirilmeleri yoluyle gerçekleştirilir.

Madde — 21

Vagonların bağlanmaları ve diğer manevralar sırasında hayvan yüklü vagonların şiddetle sarsılmalarını önleyecek bütün tedbirler alınmalıdır.

C) Karayolu nakliyatına ilişkin özel hükümler :

Madde — 22

Taşıtlar, hayvanların kaçmalarını önleyecek ve emniyetlerini sağlayacak şekilde imal edilmiş olmalı ve kötü hava şartlarına karşı koruyucu bir tavanla mücehhez bulunmalıdır.

Madde — 23

Normal olarak bağlanmaları gereken büyükbaş hayvanları nakleden taşıtlarda bağlama imkânları bulunmalıdır. Vasıtaların bölmelere ayrılmalarına ihtiyaç duyulduğu takdirde, bölmeler dayanıklı olmalıdır.

Madde — 24

Vasıtalarda 8 nci madde hükmüne uygun bir rampa bulunmalıdır.

D) Denizyolu nakliyatına ilişkin özel hükümler :

Made — 25

Gemilerin techizatı hayvanların yaralanmadan ve lüzumsuz eziyet çekmeden nakledilmelerine elverişli olmalıdır.

Madde — 26

Hayvanlar, yetkili makamlar tarafından uygun görülen ve onları denize ve hava şartlarına karşı yeterince koruyan emniyetli sandık, kasa v.s. gibi taşıyıcı kaplar içinde bulunmadıkça, güvertede nakledilmemelidirler.

Madde — 27

Hayvanlar bağlanmalı veya sandık, kasa, kafes gibi taşıyıcı kaplar içine uygun bir şekilde yerleştirilmelidirler.

Madde — 28

Hayvanların bulundukları bütün taşıyıcı kaplara erişmeye imkân veren geçitler bırakılmalıdır. Aydınlatma imkânları bulunmalıdır.

Madde — 29

Hayvanların sayısı ve seyahat süresi gözönünde tutularak yeteri kadar bakıcı sağlanmalıdır.

Madde — 30

Geminin hayvanlar tarafından işgal edilen bütün kısımları drenaj sistemi ile mücehhez bulunmalı ve temiz tutulmalıdır.

Madde — 31

Gerektiğinde hayvanların öldürülmeleri için yetkili makamlarca uygun görülen bir alet hazır bulundurulmalıdır.

Madde — 32

Hayvan nakliyatında kullanılan gemilere, hareketten önce, ihracatçı ülkenin yetkili makamlarınca yeterli görülen miktarlarda su ve besin maddeleri yüklenmelidir. Söz konusu besin maddelerinin ve suyun miktarları nakledilen hayvanların cins ve sayısı ile yolculuk süresine göre tespit edilir.

Madde — 33

Yolculuk sırasında hastalanan veya yaralanan hayvanların tecrit edilmeleri ve gerektiğinde ilk yardım sağlanması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Madde — 34

25 - 33 ncü maddelerde yer alan hükümler, feribot ya da benzeri gemilere yüklenen demiryolu vagonları veya karayolu taşıtları vasıtasiyle yapılan hayvan nakliyatına uygulanmaz.

E) Havayolu nakliyatına ilişkin özel hükümler :

Madde — 35

Hayvanlar cinslerine uygun taşıyıcı kaplar veya bölmeler içinde nakledilmelidirler. Hayvanları teskin edici tedbirler alındığı takdirde bu kaide istisnaî olarak uygulanmayabilir.

Madde — 36

Hayvanın cinsi gözönünde tutularak, uçakta ısının çok yüksek ya da çok düşük olmasını önleyecek tedbirler alınmalıdır. Ayrıca, şiddetli havabasıncı değişmelerinden sakınılmalıdır.

Madde — 37

Yük uçaklarında, gerektiğinde hayvanların öldürülmeleri için yetkili makamlarca uygun görülen bir alet hazır bulundurulmalıdır.

BÖLÜM : III

Evcil kuşlar ve evcil tavşanlar

Madde — 38

II - Bölümün aşağıdaki hükümleri evcil kuşlar ve tavşanların nakliyatına da uygulanır :
Madde 6. (1-3 fıkralar), 7, 13-17, 21, 22, 25-30, 32, 34-36.

Madde — 39

1. Hasta veya yaralı hayvanlar nakledilemezler. Hastalanan veya yaralananlar, mümkün olduğu kadar erken ilk yardıma tabi tutulmalı ve gerekiyorsa veteriner tarafından muayeneleri sağlanmalıdır.

2. Hayvanlar birbiri üzerine yerleştirilerek kasa, kafes, kutu, gibi taşıyıcı kaplara veya birden fazla kat ihtiva eden vagon veya taşıtlara yüklendikleri takdirde, aşağıda kalan hayvanların yukarıdakilerin ifrazatından müteessir olmamaları için gerekli tedbirler alınmalıdır.

3. Aşağıdaki haller hariç, yeterli miktarda uygun besin maddesi ve su hazır bulundurulmalıdır.

a) 12 saatten az süren yolculuklar,

b) Yumurtadan çıkmayı takibeden 72 saat içiçde tamamlanması şartiyle, kuş yavrularının, 24 saattten az süren yolculukları.

BÖLÜM : IV

Evcil kedi ve köpekler

Madde — 40

1. Bu bölümde yer alan hükümler, sahiplerinin veya sahiplerini temsil eden kimselerin refakatindeki hayvanlar hariç, evcil kedi ve köpeklerin nakliyatında uygulanır.

2. Bölüm II'nin aşağıdaki hükümleri evcil kedi ve köpeklerin nakliyatına da uygulanır :
Madde 4, 6 (fıkra 1-3), 7, 9, 10, 11 (fıkra 1 ve 3), 12-17, 20-23, 25-29 ve 31-37.

Madde — 41

Nakledilen hayvanlara 24 saati geçmeyen fasılalarla yem ve 12 saati geçmeyen fasılalarla su verilir. Beslenme ve sulanma hususlarında açık yazılı talimat bulunmalıdır. Dişi köpekler erkeklerden ayrılmalıdır.

BÖLÜM : V

Diğer memeliler ve kuşlar

Madde — 42

1. Bu bölümde yer alan hükümler, yukarıdaki bölümler kapsamına girmeyen memeli hayvanların ve kuşların nakliyatına uygulanır.

2. Bölüm II'nin aşağıdaki hükümleri, bu bölümün konusunu teşkil eden hayvan cinslerinin nakliyatına da uygulanır :

Madde 4, 5, 6 (fıkra 1-3), 7-10, 11 (fıkra 1 ve 3) 12-17, 20-37.

Madde — 43

Hayvanlar, sadece uygun şekilde inşa edilmiş taşıtlarda veya taşıyıcı kaplar içinde nakledilmelidir. Gerekiyorsa, bu taşıtların veya kapların üzerlerinde, tehlikeli vahşi hayvan taşıdıklarını belirten bir uyarma ve ayrıca, beslenme, sulanma ve özel bakım konularında açık yazılı talimat bulunmalıdır.

Madde — 44

Özel tedbirler alınmadıkça, geyik cinsi hayvanlar boynuz çıkarma devresinde nakledilemezler.

Madde — 45

Bu bölümün kapsamına giren hayvanlar 43 ncü maddede belirtilen hususlar gözönüne alınmak suretiyle bakıma tabi tutulurlar.

BÖLÜM : VI

Soğuk kanlı hayvanlar

Madde — 46

Soğuk kanlı hayvanlar, cinslerine uygun taşıyıcı kaplar içinde ve saha, havalandırma, ısı su ve oksijen bakımlarından elverişli şartlar altında mümkün olduğu kadar kısa süre zarfında nakledilmelidirler.

BÖLÜM : VII

Uyuşmazlıkların çözümü

Madde — 47

1. Bu sözleşme hükümlerinin yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin bir uyuşmazlık ortaya çıktığı takdirde, Âkit Tarafların yetkili makamları biribirleriyle istişare edeceklerdir. Her Âkit Taraf yetkili makamlarının adlarını ve adreslerini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirecektir.

2. Uyuşmazlık bu yolla çözülemezse, taraflardan birinin isteği üzerine, hakeme havale edilecektir. Taraflardan herbiri bir hakem tayin edecek ve bu iki hakem tarafsız bir hakem seçecektir. Taraflardan biri hakeme gitme talebini takibeden 3 ay içinde hakemini tayin etmezse, diğer tarafın istemi üzerine söz konusu hakem Avrupa İnsan Hakları Divanı Başkanı tarafından tayin olunur. Divan Başkanı uyuşmazlığın taraflarından birinin uyruklugunda ise bu görev Divanın Başkan Yardımcısı, Başkan Yardımcısı da taraflardan birinin uyruklugunda ise Divanın taraflardan bi-

rinin uyruklluğunu taşımayan en kıdemli yargıcı tarafından yerine getirilir. Hakemler, tarafsız üçüncü hakem üzerinde anlaşamazlarsa, aynı usul uygulanır.

3. Hakemler kurulu kendi usul kurallarını kendisi tespit eder. Çoğunlukla karar verir. Hükümleri bu sözleşmeye dayanır ve kesindir.

BÖLÜM : VIII

Nihaî hükümler

Madde — 48

1. Bu sözleşme Avrupa Konseyine üye devletlerin imzasına açılacaktır. Sözleşme onaylanacak ya da kabul olunacaktır. Onay veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdi edilecektir.

2. Bu sözleşme dördüncü onay veya kabul belgesinin tevdi tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra onaylayan veya kabul eden Devletler bakımından, sözleşme onay veya kabul belgesinin tevdii tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 49

1. Sözleşme yürürlüğe girdikten sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi üye olmayan devletleri sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Bu yolla katılma, tevdi tarihinden altı ay sonra hüküm ifade edecek bir katılma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdii yoluyle gerçekleşir.

Madde — 50

1. Her Âkit Devlet, imza ya da onay, kabul veya katılma belgesini tevdi sırasında sözleşmeyi uygulayacağı ülkeyi ya da ülkeleri tasrih edebilir.

2. Her Âkit Devlet, onay, kabul ya da katılma belgesini tevdi sırasında veya daha sonra, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir bildiri ile, uluslararası ilişkilerinden sorumlu ve adına taahhütlerde bulunmaya yetkili olduğu diğer ülkelere ve sözleşme hükümlerini teşmil edebilir.

3. Yukarıdaki fıkra uyarınca yapılan herhangi bir bildiri, sözleşmenin 51 nci maddesinde belirtilen usule uygun olarak geri alınabilir.

Madde — 51

1. Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır.

2. Her Âkit Devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir ihbarla sözleşmeyi kendi bakımından feshedebilir.

3. Fesih, ihbarın alındığı tarihten altı ay sonra hüküm ifade eder.

Madde — 52

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri,

a) Her imzalamayı,

b) Her onay, kabul veya katılma belgesi tevdiini,

c) 48 nci made uyarınca sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihlerini,

d) 50 nci maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları çerçevesinde aldığı her bildiriyi,

e) 51 nci madde çerçevesinde aldığı her ihbarı ve feshin hüküm ifade edeceği tarihi,

f) 47 nci maddenin 1 nci fıkrası uyarınca aldığı bilgileri,

Konsey üyeleri ile sözleşmeye katılmış bulunan Devletlere bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zımnında yetkili aşağıda imzaları bulunanlar, işbu sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak tek bir nüsha halinde, her iki metin de aynı derecede geçerli bulunmak üzere, Fransızca ve İngilizce olarak 13 Aralık 1968 tarihinde Paris'te düzenlenmiştir. Genel Sekreter, imza eden ve katılan devletlerin her birine bu sözleşmenin aslına uygun örneklerini iletecektir.